Region Stockholm

20

Yttrande över motion 2019:12 av Talla Alkurdi (S) och Robert Johansson (S) om att samtliga vårdgivare måste ta ansvar för utbildningen av ST-läkare

HSN 2019-2002

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Samverkan och stöd
Mats Ek

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-10

HSN 2019-2002

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2019:12 av Talla Alkurdi (S) och Robert Johansson (S) om att samtliga vårdgivare måste ta ansvar för utbildningen av ST-läkare

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2019:12. I motionen föreslår Talla Alkurdi (S) och Robert Johansson (S) regionfullmäktige att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att justera förfrågningsunderlagen inom berörda vårdval med tydliga krav på att samtliga vårdaktörer ska tillhandahålla sidotjänstgöringsplatser för ST-läkare och delta i utbildningsuppdraget. Man föreslår även att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att i vårdvalsavtalen införa möjligheten till vite eller sanktioner i de fall då vårdgivare inte lever upp till utbildningsuppdraget.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:12 av Talla Alkurdi (S) och Robert Johansson (S) om att samtliga vårdgivare måste ta ansvar för utbildningen av ST-läkare

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:12 av Talla Alkurdi (S) och Robert Johansson (S) om att samtliga vårdgivare måste ta ansvar för utbildningen av ST-läkare överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade på möte i september 2017 att alla vårdgivare efter anmodan ska ta emot ST-läkare under utbildning. Hälso-

och sjukvårdsförvaltningen arbetar med att implementera dessa krav i vid revidering av vårdavtal. Förvaltningen arbetar också med kartläggning och dialog för att säkerställa att kraven efterlevs.

Avtalsutskottet beslutade på möte i december 2019 om direktiv för utredning utvecklat vårdval. Bakgrunden är uppdraget till hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Stockholms budget för 2020. Där finns ett uppdrag om att utveckla vårdvalen. I uppdraget ingår även att se över förbättringsområden som krav på vårdgivarnas aktiva deltagande i forskning och utbildning och frågeställningar om att säkra kompetensen på kort och lång sikt – forskning, kunskapsstyrning och utbildning. Direktivet beskriver inriktningen för denna vårdvalsutredning.

Husläkarverksamhet anställer ST-läkare allmänmedicin med tillsvidareanställning. Ersättningen till vårdgivaren är 560 000 kronor per år vid heltidstjänst och ett godkännande krävs i förväg för ersättning. Vårdgivaren betalar ST-läkarens lön under hela ST-tiden, det vill säga även vid sidoutbildningar, vilket skiljer sig mot övriga specialiteter. Därutöver finns från förvaltningen en ersättning om 21 000 kronor per år per ST-läkare för kurskostnader som fördelas och administreras av studierektorsverksamheten på Akademiskt primärvårdscentrum.

Förvaltningen tillhandahåller, via avtal med Akademiskt primärvårdscentrum, studierektorer i allmänmedicin.

Från framväxten av vårdavtal enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) i Region Stockholm har det alltid funnits med skrivningar om krav på deltagande i utbildning och platser för AT- och ST-läkare, där läkarvård bedrivs. Avtalsmallar har varit föremål för översyn och justeringar under åren som gått. Frågan om sidoutbildningsplaceringar har diskuterats och skrivningar har justerats efter diskussioner med Region Stockholms jurister. Specifika skrivningar om volym har emellertid ofta varit svåra då antal vårdgivare är okänt i förväg. När volymer är kända, fungerar och finns skrivningar, som exempelvis för läkar- och sjuksköterskestudenters placeringar på husläkarverksamhet.

Specialiseringstjänstgöring (ST) innebär minst fem års heltidstjänst efter legitimation under handledning på lämpade placeringar samt vissa genomgångna specificerade kurser. Utbildningen är målstyrd enligt Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2015:8) specificerad per specialitet där allmänmedicin har 25 specifika mål. För allmänmedicin krävs 30 månaders verksamhet inom husläkarverksamhet och 30 månader inom sidoutbildningar där psykiatri, pediatrik, äldrevård, gynekologi, akutvård och invärtesmedicin är obligatoriska. Ett vetenskapligt arbete ska även

genomföras. Därutöver försöker många ST-läkare få placeringar inom bland annat hudsjukvård och öron-, näs-, och halssjukvård som båda kan betraktas som mycket användbara i klinisk vardag inom allmänmedicin. På hälso- och sjukvårdsnämndens möte i augusti 2019 beslutades om förslag på vårduppdrag för att kunna tillgodose regionens behov av specialistläkare inom öron-, näs- och halssjukvård samt fortbildning av annan legitimerad personal som arbetar med patientgruppen. Hälso- och sjukvårdsdirektören fick i uppdrag att teckna avtal med Karolinska Universitetssjukhuset om att driva en enhet inom öron- näs-, och halssjukvård lokaliserad på Danderyds sjukhus.

Under samma tid har regionens vårdstruktur förändrats. Akutsjukhusens kliniker har alltmer subspecialiserats och Karolinska universitetssjukhuset är idag högspecialiserat. Utbildningsinnehållet för ST-läkare i allmänmedicin på dessa kliniker har minskat eller försvunnit och det är alltmer konkurrens om sidoutbildningsplatserna med exempelvis ST-läkare i akutsjukvård. Allt mer vård bedrivs hos lite mindre vårdgivare, ofta i privat drift.

För ST-läkare i allmänmedicin har det inneburit att fler placeringar för sidoutbildning sker utanför akutsjukhusen. Vårdgivare utanför akutsjukhusen har varit och är intresserade av att ta emot ST-läkare under utbildning men på grund av att det ofta handlar om mindre verksamheter har det funnits praktiska och ekonomiska problem. Tillgång till nödvändiga extra mottagningsrum, införskaffande av extrautrustning och ersättning för inkomstbortfall har varit frågor som behövt att lösas samtidigt som antalet ST-läkare i allmänmedicin ökat.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen för diskussion med lämpliga vårdgivare om utbildningsplatser efter genomgång av de krav som följer med uppdraget och förutsättningarna på mottagningen. Flertalet av vårdgivarna inom vårdvalen uppfyller inte de krav/förutsättning som föreligger avseende Socialstyrelsens normer kring utbildande enhet för ST-utbildning. Detta är av största vikt i beaktandet av utbildning inom yrken med legitimation och specialistbevis. Avtalen inom gällande vårdval innehåller inga särskilda sanktionsmöjligheter om en vårdgivare inte tar emot ST-läkare under utbildning men det finns en möjlighet att säga upp avtal efter anmodan om åtgärder av vårdgivaren.

I december år 2006 var antalet ST-läkare i allmänmedicin 357 stycken, med årsvisa succesiva tillskott, och nu, i december år 2019, är det 593 stycken. Förvaltningen har inte kännedom om att någon ST-läkare i allmänmedicin fått sin specialistbehörighet försenad på grund av brist på placering för

sidoutbildning. Förvaltningen arbetar fortsatt för att inga sådana förseningar ska inträffa i framtiden.

Följande sidoutbildningar har hittills krävt mest insatser och förändring för att tillgodose utbildningsmålen.

För placeringarna i akutmedicin, såväl för barn som för vuxna, sker en ökande andel på närakuter i stället för på akutmottagningar på akutsjukhusen.

För placeringarna i pediatrik finns en pågående förflyttning till placeringar på Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar. För närvarande pågår inom förvaltningen, med stöd av studierektorer i allmänmedicin, en genomlysning av befintliga placeringar och potentiella möjligheter till placeringar. En preliminär bedömning idag är att utbud och efterfrågan kommer att kunna matchas ihop.

För placeringar i gynekologi har det varit mer problematiskt. De principiella problemen är de som beskrivs ovan, med tillägg att placeringen är kort, fyra till tio veckor. Jämfört med andra sidoutbildningar behöver ST-läkaren mycket handledning, och när ST-läkaren börjar klara arbetet lite mer självständigt är placeringen slut. Dessutom behöver ST-läkaren rum på gynmottagningen utrustas med ultraljudsutrustning, då det inte är rimligt att patienten ska förflytta sig till annat rum för att även kunna undersökas av handledaren. Mot den bakgrunden, stort handledningsbehov, kort placeringstid och behov av utrustning har förvaltningen tecknat tilläggsavtal med lämpliga vårdgivare inom vårdval gynekologi. Särskild ersättning ges per placeringsvecka och vid behov även avskrivningskostnader för utrustning. Idag har alla ST-läkare i allmänmedicin, som beräknas vara klara under åren 2020 eller 2021, sin placering i gynekologi planerad. Längre planeringshorisont har inte vårdgivarna. Förvaltningen bedömer att behov och tillgång kommer att kunna matchas ihop även framöver. Avgörande för hittillsvarande framgång är att tre studierektorer tillsammans med förvaltningen i ett projekt aktivt undersöker potentiella placeringar och med dem diskuterar utbildningsfrågan, samt aktivt, placering för placering, matchar ihop vårdgivare och ST-läkare.

Överväganden
Att utbildningen av specialister i allmänmedicin fungerar så bra som möjligt är av stor vikt med hänsyn till pågående strukturförändringar och befintlig brist på husläkare. Specialistbehörigheten får inte försenas av till exempel försenade placeringar på sidoutbildningar. Hittills finns inga sådana fall noterade och sidoutbildningarna har fungerat. De samtidiga

förändringar som sker sätter emellertid systemet under press. Idag är bedömningen att nuvarande principiella hantering fungerar, men det är inte omöjligt att det kan behöva förändras framöver. Analys behöver göras vid behov och minst årligen om andra hanteringar behövs. En av de möjligheter som finns är olika justeringar i de förutsättningar som ges i avtal för vårdgivare inom aktuella specialiteter för sidoutbildningar.

Regionledningskontorets utbildningsdirektiv för 2019 konstaterar att det hösten 2018 fattades politiskt beslut om extra medel för strategiska och långsiktiga satsningar på utbildning och kompetensutveckling, i detta ingår satsningar på ST. Regionledningskontoret i samverkan med hälso- och sjukvårdsförvaltningen föreslår hur medlen ska användas och fördelas. De ST-utbildningsinrättningar som berörs får ta del av medlen under året (denna satsning är utöver tidigare satsning för 2018). Totala tillskottet är 200 miljoner och av dessa är 45 miljoner dedikerade för ST utbildning och kompetens stärkande satsningar inom den formella handledarutbildningen och kvalitén av densamma.

Ekonomiska konsekvenser
Marginella kostnadsökningar kan eventuellt behövas för ytterligare tilläggsavtal för sidoutbildningar inom gynekologi.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Inga konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Inga konsekvenser för jämlik eller jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Inga konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Inga konsekvenser rörande administration.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-01-10

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Region Stockholm
2019 -03- 12
Dnr. RS2019-0425

MOTION

2019-03-12

2019:12

Motion av Talla Alkurdi (S) och Robert Johansson (S) om att samtliga vårdgivare måste ta ansvar för utbildningen av ST-läkare

Bristen på specialistläkare i allmänmedicin är stor och enligt Sveriges yngre läkarförening (SYLF) Stockholm, saknas det över 100 allmänläkare i Stockholm. Detta skapar stora problem i primärvården i form av en ansträngd arbetsmiljö för personalen och bristande kontinuitet för patienten.

För att komma till bukt med bristen på läkare i allmänmedicin behövs fler ST-tjänster i allmänmedicin inrättas, fler vårdgivare behöver ta ansvar för utbildningsuppdraget och onödiga flaskhalsar i systemet måste tas bort. En sådan flaskhals är bristen på sidotjänstgöringsplatser för ST-läkare i allmänmedicin.

Varje ST-läkare i allmänmedicin behöver göra sidotjänstgöring inom angränsade vårdområden såsom gynekologi, psykiatri, barnmedicin och intermedicin. Till dessa följer ett antal områden som är frivilliga men som kan vara viktiga för att få en allsidig kompetens inom allmänmedicin såsom öron-näsa-hals och hud. Idag är väntetiderna för att få genomföra sidotjänstgöring ofta väldigt långa, detta förlänger i sin tur ST-utbildningen och försenar examinationen av specialister i allmänmedicin.

Att det finns flaskhalsar i dagens utbildningssystem för ST-läkare är ingen slump. Bristen på sidotjänstgöringsplatser är något som fördjupats sedan införandet av vårdval inom stora delar av specialistvården. Detta då privata vårdgivare inom ett flertal vårdval såsom vårdval gynekologi, trots skrivningar i avtalen, inte tar emot ST-läkare och delta i utbildningsuppdraget i tillräckligt hög utsträckning. Vi socialdemokrater menar att samtliga vårdgivare som finansieras av Region Stockholm också bör ha en skyldighet att delta i utbildningsuppdraget och att ta emot ST-läkare för sidotjänstgöring.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna regionfullmäktige besluta:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att justera förfrågningsunderlagen inom berörda vårdval med tydliga krav på att samtliga vårdaktörer ska tillhandahålla sidotjänstgöringsplatser för ST-läkare och delta i utbildningsuppdraget

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att i vårdvalsavtalen införa möjligheten till vite eller sanktioner i de fall då vårdgivare inte lever upp till utbildningsuppdraget

Talla Alkurdi (S)

Robert Johansson (S)